

Forankringspraksisser i Vestjylland: Børns medierende rolle for migrantfamiliers inklusion i lokalsamfund

Sofie Kønig Wilms

Aarhus Universitet, Danmark

E-post: skw@cas.au.dk

Mikkel Rytter

Aarhus Universitet, Danmark

E-post: mikkel.rytter@cas.au.dk

Sammendrag

Denne artikel præsenterer forskning, der følger en række migrantfamilier fra Ukraine og Rumænien bosat i Vestjylland. Familierne har bosat sig i denne del af Danmark for at udfylde aktuelle huller i den lokale arbejdsstyrke i en region, hvor befolkningen samtidig bliver ældre og ældre. På basis af etnografiske data indsamlet gennem fire måneders feltarbejde sætter artiklen fokus på børns rolle og muligheder for at skabe netværk og sociale kontakter for deres forældre. Konkret viser artiklen, hvordan fire så forskellige nedslag i familiernes hverdag som sprogkompetencer, daginstitutioner og civilsamfund, sportsaktiviteter og bonusbedsteforældre hver især udgør 'forankringspraksisser', hvor børnene skaber muligheder for deres forældres adgang til og deltagelse i lokale netværk og fællesskaber. I artiklen foreslås endvidere, at vi i fremtiden sætter yderligere fokus på børns centrale rolle og betydning i migrations- og inklusionsprocesser.

Nøkkelord: *migrantfamilier, børn som mediatorer, intergenerationelle dynamikker, forankringspraksis, bonusbedsteforældre, Danmark*

Abstract

Anchor-practices in Western Jutland: Children's role as mediators in the inclusion of migrant families in local communities

This article follows a group of migrant families from Ukraine and Romania that live and work in Western Jutland. The families have been invited to this remote part of Denmark to work in agriculture and smaller production companies. Based on four months of ethnographic fieldwork, this article zooms in on the important role of children in the migrant families and how they create and facilitate opportunities for their parents' social relations and networks. We identify four anchor-practices as language, daycare and civil institutions, sport clubs, and 'bonus grandparents', as examples of how children become vital for the parents' inclusion and participation in social networks and local communities. In general, we suggest that future studies pay more attention to the role of children in processes of migration and local inclusion.

Keywords: *migrant families, children as mediators, intergenerational relations, anchoring, fictive kin, Denmark*

I de senere år er der kommet flere og flere internationale tilflyttere til Vestjylland, heriblandt børnefamilier, der bosætter sig i landsdelens mindre landsbyer. Denne artikel ser på børnenes centrale rolle for forældrenes skabelse af relationer og netværk i lokalsamfundet, og på hvordan børnene får betydning for forældrenes inklusionsprocesser.

Danmarks landdistrikter har store udfordringer med fraflytning, og deres landbrugs- og industrivirksomheder har generelt svært ved at skaffe kvalificeret arbejdskraft. National statistik viser, at mens befolkningen i bykommunerne vokser, så falder antallet af indbyggere i landkommunerne. Antallet af beboere i landkommuner med dansk oprindelse er i perioden fra 2010 til 2020 faldet med 79.000. Til gengæld er der kommet 38.500 internationale tilflyttere (Harbo & Andersen, 2020, s. 1). Den demografiske udvikling peger dels på en stadig ældre befolkning og dels på en negativ befolkningsvækst i mange kommuner, idet mange unge rejser til de større uddannelsesbyer (Gulløv & Gulløv, 2020). Med denne udvikling følger en spirende ængstelse for, at lokale skoler, butikker og foreninger ikke kan overleve (Whyte et al., 2018). I en vestjysk kommune har denne udvikling motiveret en række politiske tiltag, lokal entusiasme og fælles aktiviteter for at holde liv i kommunens små landsbysamfund. Et fokusområde har været at tiltrække og forankre internationale tilflyttere, særligt børnefamilier, da denne gruppe sikrer stabil arbejdskraft og bidrager til at skabe nyt liv og udvikling i landsbyerne (Harbo & Andersen, 2020; Lovelady et al., 2020).

Indsatsen har ikke været uden effekt. Alene i 2021 flyttede 742 personer fra udlandet til kommunen. Størstedelen er migrantarbejdere fra Rumænien, Ukraine og Polen (Jensen, 2022; Viden & Strategi, 2021). Statistisk materiale viser endvidere, at under en tredjedel af de internationale børnefamilier, det vil sige ægtepar med børn, der bosætter sig i kommunen, vælger at rejse hjem igen. I modsætning hertil rejser 68 % af de enlige, mandlige migrantarbejdere tilbage til hjemlandet igen (Analyse & Effekt, 2020). Tallene indikerer

med al tydelighed, at familien er vigtig for at få internationale arbejdstagere forankret i vestjyske lokalsamfund (Lovelady et al., 2020, s. 27). Denne artikel går imidlertid bag om tallene og benytter kvalitative data til at diskutere, hvorfor det forholder sig sådan.

Artiklen introducerer begrebet 'forankringspraksisser' til at diskutere og forstå børns centrale betydning for deres migrantforældres adgang til og inklusion i lokalsamfundets netværker og sociale fællesskaber. Begreberne 'social kapital' (Sime & Fox, 2015) samt *bridging* og *bonding* (Putnam, 2000) anvendes til at belyse, hvordan forankringspraksisser har forskellig dynamik og tidslig udstrækning. Endelig trækker analysen på Marjorie Orellanas (2009) diskussion af børns rolle som "language and cultural brokers" i migrantfamilier. Samlet diskuterer artiklen, hvorfor og hvordan danske kommuner, der kæmper mod affolkning og en stadig ældre befolkning, bør gøre børns liv og hverdag til et centralt aspekt af deres strategi for at tiltrække og forankre internationale migrantfamilier.¹

Artiklen tager udgangspunkt i et etnografisk feltarbejde foretaget i forskellige landsbyer i en kommune i Vestjylland fra maj til august 2020. I denne periode samlede tre antropologer kvalitative data om migrantfamiliers arbejdsliv og hverdag i forbindelse med en større undersøgelse rekvireret af kommunen (se Lovelady et al., 2020).

Vi indleder med at præsentere omstændighederne for dataindsamlingen og redegør derefter for artiklens analytiske ramme med fokus på børns medierende rolle i migrantfamiliers skabelse af dynamiske forankringspraksisser. Disse udfoldes i fire temaer, der på forskellig vis viser, hvordan børn får en central rolle i deres forældres inklusion i lokalsamfundet. Endelig diskuterer artiklen børns medierende rolle og centrale betydning for internationale migrantfamiliers mulighed for at blive en del af lokale netværker og fællesskaber.

Metoder til dataindsamling i Vestjylland

Artiklen er baseret på fire måneders etnografisk feltarbejde i Vestjylland i forbindelse med forskningsprojektet GoInGlobal, hvor artiklens førsteforfatter, Sofie Kønig Wilms, bidrog til feltarbejdet og dataindsamlingen, mens Mikkel Rytter, artiklens andenforfatter, var med til at designe undersøgelsen og indgik i projektets analysegruppe. Projektet havde til formål at styrke tiltrækning og forankring af international arbejdskraft i kommunen. Med afsæt i henholdsvis et virksomhedsspor, et familiespor og et sprogspar fik projektgruppen indsigt i migranternes hverdags- og arbejds erfaringer i kommunen (Lovelady et al., 2020).

Sofie Kønig Wilms havde ansvar for familiesporet og fulgte derfor en række migrantfamiliers hverdag med særligt fokus på brug af daginstitutioner og foreningsliv, samt deres generelle inklusion i lokale fællesskaber (Wilms, 2021). Dette spor pegede hurtigt i retning af børns helt centrale betydning for forældrenes adgang til netværker og deltagelse i lokalsamfundet.

1 Gennem artiklen anvender vi betegnelserne 'internationale migrantfamilier', 'internationale tilflyttere' eller blot 'migrantfamilier', selvom der i offentlige diskurser ofte tales om 'østeuropæere' eller simpelthen 'østarbejdere'. Sidstnævnte betegnelser er imidlertid forbundet med et vist stigma (Lovelady, 2020).

Under feltarbejdet boede Wilms i fire måneder (sammen med projektets to øvrige antropologer, Pernille Bertram-Larsen og Astrid Stampe Lovelady) i en landsby med lidt under 300 indbyggere. Det var kendetegnende for kommunens landsbyer, at de lokale indbyggere var enormt imødekommende overfor nye tilflyttere samt udviste en stærk fællesskabsånd, og mange gjorde en stor indsats for områdets foreningsliv.

Feltarbejdet inkluderede 24 semistrukturerede interviews, hvoraf 13 blev foretaget med internationale tilflyttere, mens 11 blev foretaget med lokale indbyggere som institutionsmedarbejdere, frivillige i foreningslivet og arbejdsgivere. Herudover udgjorde en stor del af datamaterialet deltagerobservation i form af uformelle besøg og samtaler med de internationale migrantfamilier. Alle deltagere i studiet blev anonymiseret, og data blev behandlet i overensstemmelse med gældende GDPR-regler. Alle interviews blev foretaget på dansk på nær et enkelt foretaget på engelsk.

Interviewene tog udgangspunkt i tilflytternes livsfortællinger og migrationshistorier, hvilket gav familiemedlemmerne mulighed for at reflektere over deres forskellige motivationer og bevæggrunde for at bosætte sig i Vestjylland (Olwig, 2007; Skvirskaja, 2015). Migrantfamilierne i studiet havde opholdt sig i Danmark mellem 3–12 år og i forskellig grad skabt sociale relationer og netværker med de lokale beboere. De fleste af familierne kom fra Ukraine og Rumænien, men der blev også foretaget interviews med kvinder fra Litauen, Polen og Bulgarien. Forældrene var overvejende i 30'erne og havde et, to eller tre børn i alderen 1–13 år. Børnene var enten født i Danmark eller kommet hertil i en tidlig alder. Samarbejdskommunen var med til at præge udvælgelsen af informanter, da de formidlede de indledende kontakter i felten. Herefter blev nye informanter rekrutteret til studiet via netværk og snowball-metode i felten.

Feltarbejdets deltagerobservation gav mulighed for at forstå den sociale interaktion, som migrantfamilierne havde med hinanden og med de lokale omgivelser. Et typisk besøg hos en migrantfamilie bød på alt fra aftensmad til UNO-spil med børnene og leg på legepladser. Foruden mange besøg i private hjem deltog Wilms også i ugentlige aktiviteter i en lokal sprogcafé, var tilskuer ved kampe i fodboldklubben og deltog i det årlige møde om landsbyens udvikling. Disse relativt uformelle hverdagssituationer med dertilhørende samtaler gav indblik i både forældres og børns refleksioner over deres hverdag og muligheder i fremtiden (Rytter & Olwig, 2018). Feltarbejdet medførte etiske refleksioner over det at lave feltarbejde blandt børn. Wilms observerede under sine besøg familiemedlemmers indbyrdes relationer og interaktioner med hinanden og måtte forholde sig til udfordringen ved at repræsentere børns livsperspektiver (Gulløv & Højlund, 2003, s. 23).

De empiriske cases der præsenteres i denne artikel, stammer fra tre internationale migrantfamilier. Den første er Marynia og Igor fra Ukraine,² der bor i et lejet hus med deres søn, Marek (3. klasse). Igor arbejder i landbruget, og Marynia er måletekniker.

2 Før krigsflygtninge fra Ukraine begyndte at komme til Danmark i foråret 2022, kom de fleste ukrainere gennem landbrugspraktikantordningen (Lovelady et al., 2020). Mens EU-borgere ikke behøver en arbejdstilladelse og frit kan opholde sig i Danmark, er opholdstilladelse for borgere uden for EU ofte knyttet til deres ansættelse og specifikke job (Skvirskaja, 2015).

Den anden familie er Elena og Mihai fra Rumænien, der er hhv. rengøringsassistent og ansat i et kloakfirma. Deres tre børn, Alek (3. klasse), Luis (0. klasse) og Raul (dagpleje), er alle født i Danmark. Endelig er der det ukrainske ægtepar Katarina og Aleksander, der sammen har børnene Niko (3. klasse) og Ariana (0. klasse). Parret har investeret i deres eget hus. Katarina arbejder i landbruget, mens Aleksander er ved at tage en uddannelse som SOSU-assistent.

De tre familier er udvalgt, fordi de under feltarbejdet var meget åbne over for at indvie Wilms i deres hverdag, men også fordi de repræsenterer de forankringspraksisser, som projektets antropologer i varierende grader fandt i alle migrantfamilier.

Samlet har feltarbejdets møder i private hjem samt deltagelse og observation ved sociale arrangementer i det offentlige rum givet et unikt indblik i omgangsformer og hverdagslivet i de mange landsbyer i kommunen og i Vestjylland generelt.

Forankringspraksisser og børns medierende rolle

Der har de senere år været stor opmærksomhed på migrantfamiliers tilknytning (*attachment*) og tilhørsforhold (*belonging*) (Bissenbakker, 2019; Rytter, 2010). For at præsentere en mere dynamisk analyse og forståelse af disse spørgsmål introducerer antropolog Andrea Verdasco (2019) i en artikel om uledsagede flygtningebørn begrebet *anchoring points* eller 'forankringspunkter'. Ved at følge srilankanske Shalinis vej ind i danske verdener identificerer hun en række forankringspunkter, for eksempel skiftende venskaber, en uddannelse eller et religiøst fællesskab, som får central betydning for den unge kvindes etablering af et nyt liv og en hverdag i Danmark. Tilsvarende anvender Grzymala-Kazłowska og Phillimore (2017) konceptet *social anchoring* for at teoretisere fleksibiliteten ved migranternes tilknytningsforhold, der på en og samme tid kan være simultane, multi-dimensionelle og foranderlige. Endelig lancerer Wessendorf og Phillimore (2019) begrebet *social embeddedness* til at diskutere, hvordan tilflyttere i Storbritannien skaber nye sociale relationer, og hvilken betydning disse relationer får for deres tilhørsforhold og adgang til de sociale og kulturelle ressourcer, der kan understøtte deres inklusion.

Med inspiration fra disse studier, der alle arbejder med en dynamisk og fleksibel forståelse af, hvordan tilhørsforhold og tilknytning skabes og løbende udvikler sig, introducerer denne artikel begrebet forankringspraksisser. Gennem fire konkrete forankringspraksisser, henholdsvis sprogkompetencer, daginstitutioner og civilsamfund, sportsaktiviteter og bonusbedsteforældre, viser vi, hvordan børnene skaber muligheder for deres forældres adgang til og deltagelse i lokale netværker og fællesskaber.

En del studier undersøger og diskuterer migrantfamilier ud fra en optik, hvor børn anses som centrale for familiernes migrations- og inklusionsprocesser (Levitt et al., 2011; Olwig & Gulløv, 2003; Pedersen, 2014). I dansk sammenhæng har Birgitte Romme Larsen (2011, 2018) påpeget, hvordan flygtningeforældre ofte erfarer og forstår deres tilværelse ud fra et intergenerationelt rationale, hvor børnenes velvære og fremtidsmuligheder får helt central betydning for, om forældrene ser tilværelsen i Danmark som værdi- og meningsfuld. Marianne Holm Pedersen (2005) viser, hvordan irakiske familier får adgang

til og forståelse for danske traditioner og højtider, som for eksempel jul og fastelavn, via deres børns deltagelse i diverse fejring i folkeskole og daginstitutioner. Endelig diskuterer Sally Anderson (2006), hvordan unge indvandrere i Københavns brokvarterer gennem deltagelse i foreningsidræt kan overskride stigmatiserende identitetskategorier (f.eks. andengenerationsindvandrere, muslim eller fremmed) og i stedet blive set og anerkendt som sportsudøvere og storbyennesker. I alle tre eksempler er det børnenes liv og hverdag, der åbner muligheder for dem selv og deres forældre. Migrantbørn har en helt central, men ofte underbelyst, rolle som mediatorer (Ghandchi, 2022; Larsen, 2005; Orellana, 2009), der har indflydelse på deres forældres inklusionsprocesser og skabelse af netværk i lokalsamfundet.

En måde at diskutere dette på er via begrebet social kapital. Social kapital kan forstås som de samlede ressourcer, individer har adgang til gennem social interaktion og relationer (Sime & Fox, 2015, s. 525). Her har migrantforældre åbenlyst noget social kapital, der ikke er børn forundt, i kraft af deres status som myndige, aktive på arbejdsmarkedet og voksne i familien. Ikke desto mindre er der tendens til at studier, der arbejder med social kapital, overser eller negliger børns rolle som aktører med social kapital og evnerne til at etablere og udbygge deres eget og forældrenes netværk (Anthias, 2007; Sime & Fox, 2015; Weller, 2010). Daniela Sime og Rachel Fox (2015) sigter mod en nuanceret forståelse af, hvordan migrantbørns praksisser kan være med til at generere social kapital. De viser, hvordan børn kan skabe muligheder for deres forældre og være med til at opbygge relationer – både internt i familien og eksternt i forhold til det omgivende samfund.

Sociolog Robert Putnam (2000) ser social kapital som en ressource på tværs af generationer *inden for* familien, samt *uden for* familien i relation til diverse samfundsinstitutioner. Putnam skelner derfor mellem *bridging* og *bonding* (Putnam, 2000, s. 21–23). Bonding som social kapital foregår *within-group*, hvilket betyder, at praksisser er med til at forstærke relativt homogene grupper, for eksempel inden for en familie eller en etnisk gruppering. Omvendt henviser *bridging* som social kapital til en 'mellem-gruppe-dynamik' og evnen til at inkludere folk på tværs af etnisk baggrund og socioøkonomiske forskelle. Putnam understreger, at de to former for social kapital eksisterer parallelt – det er altså primært en analytisk distinktion.

Overordnet er børns rolle og betydning som mediatorer for deres migrantforældres inklusionsprocesser underbelyst. Med fokus på internationale migrantfamilier i Vestjylland diskuterer denne artikel, hvordan børn og forældre er aktører med forskellige muligheder, motivationer og ressourcer. Børn får adgang til forskellige former for social kapital, som de selv og deres familier benytter til at knytte sig til personer, netværker og fællesskaber.

Fire konkrete forankringspraksisser

Familiernes valg om at migrere centrerer sig ofte om børnene og de muligheder, som en opvækst i Danmark kan skabe for dem i fremtiden (Larsen, 2018). Velfærdsstatens fri adgang til skolegang, uddannelse og et velfungerende sundhedssystem gør, at mange forældre ser stort potentiale i en fremtid i Danmark. Børnenes fremtidige muligheder har således betydning for

forældrenes beslutning om at blive boende i de vestjyske landsbyer i stedet for at rejse tilbage til hjemlandet – selvom dette i mange tilfælde oprindeligt var planen (Rytter, 2013).

I det følgende præsenterer vi fire konkrete forankringspraksisser, henholdsvis sprogkompetencer, daginstitutioner og civilsamfund, sportsaktiviteter samt bonusbedsteforældre. Fælles for disse forankringspraksisser er, at det er gennem børnenes aktiviteter, at forældrene skaber kontaktoflader og en indgangsvinkel til lokalsamfundets sociale liv og fællesskab.³

1. Sprogkompetencer

Børn i migrantfamilier lærer ofte det danske sprog væsentlig hurtigere end deres forældre. Uanset om de er født i Danmark eller kommet til landet i en tidlig alder, så tillærer børn sig sprog gennem leg med andre børn og via kommunikation med voksne i daginstitutioner, skoler og fritidsaktiviteter. Det er derfor interessant, hvilken rolle børnene spiller, når forældrene *ikke* har samme kendskab til sproget, og når børnene i flere sammenhænge agerer en form for sproglige hjælpere for deres forældre (se Ghandchi, 2022; Orellana, 2009). Det kommer eksempelvis til udtryk, når Marynia i et grin fortæller, at Marek ofte retter hende:

Sprog, det er nogle gange så sjovt hos os. Jeg kommer for at hente ham [Marek], og hans lærer siger ”han er så dygtig, men han er også rigtig doven”, men jeg kender ikke det ord: doven. Jeg spørger derfor, hvorfor siger hun, at du er downs? Marek siger: ”Mor, det betyder ikke det”. Og så retter han min udtale.

(Marynia, ukrainsk kvinde)

Det vækker ofte en særlig frustration hos mødre, når de skal irrettesættes af deres børn. Marynia fortæller om en dag, hvor hun ikke kan gøre sig forståelig overfor Mareks legekammerat:

Marek har mange danske venner, der kommer og leger. I forgårs kom en ven og var her hele dagen. Jeg er en ukrainsk mor, de skal spise, de skal drikke, alt skal være fint. Så jeg spørger, vil du spise det, nej. Jeg giver spaghetti, nej, jeg vil ikke. Jeg er ikke bange, men jeg føler mig utilpas, fordi jeg ved ikke, hvad han spiser, fordi det er et helt anderledes køkken, vi har. Vores kommunikation er ikke nem.

(Marynia, ukrainsk kvinde)

Katerina fortæller ligeledes, at hendes børn nogle gange driller hende med, at hun er dum og snakker som en baby. Hendes frustrationer er også forbundet med en vis usikkerhed og frygt for ikke at blive accepteret af omgivelserne:

3 Det skal dog nævnes, at nogle forankringspraksisser udelukkende sker via forældrene. Det gælder for eksempel økonomisk investering i fast ejendom. Både det rumænske ægtepar, Elena og Mihai, og det ukrainske, Katerina og Aleksander, ejer i dag de huse, de bor i – dette er en markant forankringspraksis og investering i en fremtid.

Det er så svært. Jeg tænker om mig selv, at jeg er en dygtig kvinde. Men når det kommer til dansk, så er jeg ligesom dum [...] Så de [migrantkvinder] er lidt bange for at snakke med andre familier. Måske holder de mere afstand, fordi de tænker, at jeg ikke kan snakke dansk, og hvordan kan mine naboer så acceptere mig.

(Katerina, ukrainsk kvinde)

Forældrenes manglende sprogkunderskaber kan også have konsekvenser for børnene, som har brug for hjælp til at udvikle sig fagligt i skolen. I det følgende skitseres en situation, hvor Elena skal hjælpe Alek med at øve diktat, hvilket resulterer i en tydelig frustration hos Alek:

Vi alle sidder inde i stuen. Elena og Alek skal til at øve diktat. Jeg [Wilms] spørger Luis, om vi skal spille kryds og bolle imens. Mens vi spiller, sidder Elena og Alek ved siden af og øver. Det foregår ved, at Elena siger et ord, som Alek så skal skrive. Jeg kan høre, at Elena har svært ved at udtale en del af ordene, og jeg kan hurtigt fornemme, at det frustrerer Alek, der i samme øjeblik siger, mens han kigger på mig, at hans mor ikke er særlig god til dansk. Hun svarer forlegent "nej". Alek retter hende irriteret og fortæller, hvordan ordet skal udtales. Elena siger, at det også hjælper hende at hjælpe med diktat, fordi hun lærer mange ord selv [...]. Lidt tid efter begynder de at tale sammen på rumænsk, hvor Alek begynder at græde i frustration over Elenas udtale af ordene. Situationen ender med, at Alek går sur og frustreret ind på sit værelse.

(Feltnote, 25. august, 2020)

Ofte ser migrantarbejdere ikke nødvendigheden af at lære dansk, når de først ankommer til Danmark – for på det tidspunkt har de ofte planer om at vende retur til hjemlandet igen (Rytter, 2013). Først når de får børn, som starter i daginstitution, opstår der en række sammenhænge, hvor de har behov for at forstå deres børns hverdag og kommunikere med andre forældre, pædagoger og legekammerater (Lovelady et al., 2020, s. 28). De vil gerne kunne tale dansk med andre, være rollemodeller for deres børn og kunne hjælpe dem med lektier, ligesom nye jobmuligheder er forbundet med at kunne tale dansk. Dette betyder, at mange migrantforældre på et tidspunkt begynder at investere tid og kræfter i at lære sproget. I flere af landsbyerne findes der sprogcaféer, hvor lokale frivillige tilbyder sprogundervisning til internationale tilflyttere. I en af landsbyerne samles kvinder til sprogundervisning hver torsdag aften fra kl. 19.00 til kl. 20.30. Her kommer kvindelige tilflyttere fra Rumænien, Letland, Litauen, Ukraine og Polen for at blive undervist en time, hvorefter de drikker te og spiser kage. Indholdet af undervisningen kan være at løse kryds og tværs, synge Shu-bi-dua, læse byens sogneblad eller spille Alias. Det at komme i caféen synes dog lige så meget at handle om at deltage i det sociale samvær, som det handler om at lære dansk.

Gennem sprogundervisningen begynder kvinderne at lære sproget og samtidig at skabe stærkere relationer til både de andre migrantkvinder og de frivillige landsbyboere, der står for undervisningen i caféen. Derfor kan sprogundervisning ses som en forankringspraksis.

2. Daginstitutioner og civilsamfund

Børn opbygger relationer til andre børn i lokalsamfundet gennem deres daginstitutioner, når de er til børnefødselsdage, eller når de har såkaldte legeaftaler hjemme hos hinanden efter børnehave eller skole. Via børnene introduceres migrantforældre til andre forældre, lærere og pædagoger. Børnene leger med hinanden på kryds og tværs, uanset oprindelsesbaggrund, hvorfor forældrene også møder hinanden på tværs af oprindelsesbaggrund. En migrantfamilie fortæller, at de mødes med deres søns etnisk danske legekammerats forældre hver fredag til aftensmad, hvor de på skift laver mad til hinanden og ser Disney Sjov med børnene. Faderen fortæller med stor glæde, at de nu også bare snakker, selv når deres børn leger inde på værelset, og at det er en tradition, som de nu har haft i to år. De voksne forældrepar er blevet venner gennem børnene.

Elenas familie har også ofte huset fyldt med børn, da de har tre sønner. Via drengene falder Elena i snak med mange danske forældre. Eksempelvis har hun sammen med en anden forælder afholdt et loppemarked hjemme hos Elena og Mihai, hvor de solgte perleplader og knyttede nøgleringe, som børnene havde lavet sammen. De fik indsamlet 730 kroner til velgørenhed. Elena beskriver det som en hyggelig dag, hvor børnene spiste chips og pølsehorn og drak sodavand, og hvor deres forældre også deltog.

Allerede ved første besøg hos Elena og Mihais familie bliver Wilms inviteret til at spise aftensmad hos familien. Da de går til bords, bliver det hele imidlertid lidt kaotisk. Mihai kører pludselig afsted, mens Elena er i fuld gang med at give lille Raul mad. De to andre drenge pjatter og bliver ved med at sige, at Wilms nok ikke kan lide maden. Elena forklarer, hvordan hun har lavet en rumænsk ret med fyldte peberfrugter og fremviser et krydderi, hun har taget med fra Rumænien. Midt i spisningen dukker naboens to drenge op. De løber rundt udenfor og leger med vandpistoler. Alek kalder på dem ud gennem vinduet og spørger på rumænsk Elena, om han og Luis må gå udenfor og lege. Hun svarer, at de lige skal spise deres aftensmad. Drengene kaster maden i munden og løber ud til nabodrengene. Elena fortæller, hvordan de næsten dagligt leger sammen, og at hun og Mihai gennem børnenes leg nu også er blevet venner med deres forældre, som de har en del kontakt med i hverdagen. Elena forklarer, at hun først er begyndt at kende nogen i området, da hendes søn startede i skole, og at det er nemmere at skabe relationer, hvis man har børn:

Ja, du møder nogen til forældremøde i børnehaven, eller du møder dem til forskellige fritidsaktiviteter. Og her snakker du med de andre forældre. For eksempel hvis det er et ægtepar uden børn, så ved jeg ikke, hvordan det er, eller hvad de gør. Det er nemmere for andre at kende dig, hvis du har børn.

(Elena, rumænsk kvinde)

Forældrene anerkender således selv vigtigheden af at have børn i forhold til at skabe relationer og deltage i lokallivet. Som ovenstående beskrivelse af Elenas børns relationer og nærmest daglige omgang med nabodrengene viser, har Elena og Mihai på baggrund af børnenes leg og socialisering dannet en relation og fået kontakt til nabodrengenes forældre.

Flere migrantforældre stiller også op til bestyrelsesposter i børnenes daginstitutioner, engagerer sig i forskellige foreninger, som træner for børnenes badmintonhold, som hjælper i en spejdergruppe eller ved at melde sig til kagebagning i forbindelse med fællesspisning. Katerina er eksempelvis frivillig i “torsdagsklubben”, der er en klub for børn, hvor de læser højt fra biblen og leger lege. Hun er blevet opfordret til at melde sig af sin arbejdsgivers kone. Katerina står for at handle ind til snacks og tage billeder af børnenes aktiviteter. Hun understreger sine børns betydning for familiens sociale relationer:

Det er meget nemmere, når man har børn. Vi er involveret som familie, for vi har børn. Derfor er vi mere integreret, og vi ved, hvad der sker i byen. For eksempel, i morgen er der gymnastikopvisning, i går var der torsdagsklub, og i dag er der fodboldkamp.

(Katerina, ukrainsk kvinde)

Når de internationale forældre engagerer sig i foreninger og bestyrelser, får de en funktion, hvor de kan hjælpe andre tilflyttere, som endnu ikke har kendskab til lokale normer og traditioner. Ikke mindst giver det dem mulighed for at lære nye folk at kende i lokalsamfundet, hvilket bliver et udtryk for en forankringspraksis.

Det skal i denne sammenhæng påpeges, at aktiv deltagelse i landsbyernes fællesskab er en forventning, som alle har til hinanden uanset etnisk baggrund (Jenkins, 2011; Whyte et al., 2018) – har man valgt at bo i en vestjysk landsby, så er der et vist socialt pres og moralsk imperativ til at engagere sig i fællesskabet og naboernes liv.

3. Sportsaktiviteter

Børnenes sportsaktiviteter er en stor del af mange af migrantfamiliernes hverdag. Flere familier i studiet bruger meget tid på at køre deres børn frem og tilbage til forskellige sportsaktiviteter i fritiden, men dette giver også oplagte muligheder for at falde i snak med andre forældre og udbygge deres netværk.

Ægteparret Katerina og Aleksander har rigeligt at se til. Datteren Ariana går til ballet, håndbold, gymnastik og torsdagsklub. Sønnen Niko går til ridning, fodbold, gymnastik og torsdagsklub. Katerina og Aleksander fortæller om børnenes fritidsaktiviteter, mens de gennemgår familiens kalender ophængt på køleskabet – hver dag skal børnene afsted, så de har en travl hverdag. Katerina påpeger, at forældre gennem børnenes sportsaktiviteter bliver blandet på tværs af oprindelsesbaggrunde, som når de for eksempel er ude at se børnene spille fodbold- eller håndboldkamp.

Elenas ældste dreng, Alek, går også til fodbold og spiller på samme hold som Katerinas søn, Niko. Mens Katerinas datter, Ariana, går i børnehave sammen med Elenas anden søn, Luis. De har lært hinanden at kende gennem børnenes fælles fritidsaktiviteter. Forældrene er ofte i kontakt via deres børn, når de leger sammen privat, skal køres til træning eller lignende. Elena inviterer en dag Wilms med til en fodboldkamp.

Da jeg ankommer til stadion, ser jeg både Alek og Niko, der løber rundt og pjatter og snakker med de andre drenge på holdet. Jeg sætter mig på græsset i en skyggeplet. Op til kampstart fyldes græsplænen af familier, der er kommet for at se deres børn spille kamp – familier fra Ukraine, Rumænien og Danmark. Elena og Ilona, der begge er fra Rumænien, står og snakker og hilser på de andre forældre, som ankommer. Alek kommer løbende for at give mig en high five, inden kampen går i gang. Han skal være målmand, og stoltheden er ikke til at tage fejl af. Ilona og Elena sætter sig ved siden af mig, og vi småsludrer med hinanden, mens deres børn leger sammen ved siden af os. Katerina, Aleksander og Ariana ankommer kort tid efter. Ariana løber hen til de andre børn og leger. Niko er på banen – han scorer, og folk klapper og hepper. Under en pause kommer Katerina hen for at hilse på Elena og Ilona. Jeg komplimenterer Katerinas kjole, og hun siger, at hun har gjort sig smart i dag. Ilona og Elena nikker anerkendende. Vi taler om Aleksanders sprogundervisning, der altid ligger om mandagen og er en del af hans SOSU-uddannelse. Katerina plejer også at have sprogundervisning hver mandag og lørdag, så nu har de travlt om mandagen. I dag har Katerina måttet droppe undervisningen for at køre børnene. Da kampen slutter, finder jeg Alek og Niko for at sige farvel. Jeg giver dem en high five hver og siger, at det var godt spillet. Niko blærer sig med sine mål og viser en lille sejrdsdans, mens han fortæller, at det er samme dans, som Ronaldo laver. Jeg lover, at jeg kommer og ser dem til kamp igen næste mandag. Mens vi taler, kommer der en forælder hen til Katerina for at arrangere en legeaftale.

(Feltnote, 17. august, 2020)

Deltagelsen i fodboldkampen giver mulighed for at opleve familierne uden for deres private rammer og se, hvordan de interagerer og socialiserer med hinanden gennem børnene. De sidder sammen, mens deres børn leger. Forældrene opdeler sig primært efter oprindelsesbaggrund, men samtidig får de også snakket med hinanden på kryds og tværs.

Elena forklarer, at hun betragter sine sociale relationer på forskellige måder. Der er relationerne til børnenes venner og forældre, forældre fra børnehavestyrelsen, frivillige i foreninger, og endelig er der hendes relationer til andre rumænere, som hun deler modersmål med. Selvom hun har de stærkeste bånd til andre rumænere, fremhæver Elena vigtigheden af at socialisere med forældrene til hendes børns legekammerater. Der ligger altså et potentiale i børnenes mange sports- og fritidsaktiviteter, fordi forældrene herigenem kan opbygge relationer og lære nye mennesker at kende, hvilket er en måde at skabe forankring i lokalsamfundet på.

4. Bonusbedsteforældre

Flere migrantfamilier har over tid opbygget en tæt relation til deres naboer, som, hvis de er ældre mennesker, ofte får status af bonusbedsteforældre. Disse bonusbedsteforældre bliver inkluderet i familiernes intimsfærer som en form for 'fictive kin' (Mogensen & Olwig, 2013;

Nielsen & Rytter, under udgivelse), der ofte hjælper til med børnepasning og lektiehjælp eller praktiske opgaver med hus og have. Jovita fra Litauen, en af kvinderne fra sprogcaféen, fortæller om den relation, hendes familie har til naboen, Marianne:

Hun er selvfølgelig ikke vores bedstemor, men hun er som en bedstemor, en bonusbedstemor. Hun er meget hjælpsom, og hun passer vores børn, hvis de er syge. Da Evan begyndte i 1. klasse, startede han med at læse bøger. Han skulle læse hjemme. Jeg var ikke god til dansk, og jeg kunne ikke hjælpe ham. Så jeg spurgte Marianne, om hun kunne komme 1–2 gange om ugen og læse en halv time med Evan. Bagefter sidder de og hygger sig og spiller måske nogle spil. Marianne bager kage, og hun giver dem sodavand og forkæler dem. Vi savner meget vores bedsteforældre i Litauen, så det er dejligt, at børnene har en følelse af, hvordan det er at have en bedstemor.

(Jovita, litauisk kvinde)

Et andet eksempel er Katerina, Aleksander og børnene, der har opbygget en nær relation til deres tidligere genbo Erik, en pensioneret tømrer, som med tiden er blevet en del af deres private netværk. Da Katerina og Aleksander i 2015 flyttede ind i deres hus, kom Erik over for at byde dem velkommen med en blomst. Erik fortæller, at de siden har haft kontakt. Det begyndte med, at Katerina spurgte ham, om ikke han ville tage med Niko i skole til bedsteforældredag og senere med til juleklip i Arianas børnehave. Børnenes egne bedsteforældre er i Ukraine. Det betyder enormt meget for familien, at Erik vil påtage sig rollen som bonusbedsteforælder her i Danmark. Erik er også meget stolt over dette: “De [andre lokale] siger ”jamen Erik, du har da ingen børnebørn her”. Så siger jeg ”nej, men jeg er blevet reservebedstefar””.

Wilms har ved flere lejligheder besøgt Katerina og Aleksander, hvor Erik også har været inviteret til kaffe og hjemmebagte kager. Her bliver det tydeligt, at alle betragter ham som en del af familien. Børnene er ofte hjemme hos Erik for at lege, hvor de spiser slik og bygger ting sammen i hans tømrerværksted. Under COVID-19-pandemien iværksatte landsbyen en konkurrence, hvor det gjaldt om at uploade en sjov video til byens lokale Facebook-gruppe. Denne konkurrence vandt Katerina, Aleksander, Erik, Ariana og Niko med en video, hvor Erik og børnene lavede en masse sjov i tømrerværkstedet, efterfulgt af et klip fra Katerinas fødselsdag, hvor de sendte en gavekurv fra Eriks hus over til Katerina og Aleksanders via en vasketøjssnor.

Erik og Niko har endvidere under COVID-19-nedlukningerne bygget fuglekasser, som de har solgt til folk i byen. Erik har også hjulpet familien med at købe et hus ved at sætte dem i kontakt med de daværende ejere. Ligeledes har han hjulpet dem med at købe møbler og få styr på praktiske forhold vedrørende til banklån og forsikringer. Erik er ofte med til børnenes sportskampe, deltager i familiens fødselsdage, og Katerina og Aleksander har sågar inviteret ham med til Ukraine, både for at han kan opleve landet, men også for at han kan møde deres familie i hjemlandet. Familien holder af Erik og tænker på ham, som var han familie, når de ofte inviterer ham på aftensmad:

Han er så god med børn, og de elsker og respekterer ham. Hvis jeg har lavet kage, siger jeg altid til Niko og Ariana, kan I give det til Erik. For han bor alene, og måske savner han sin kone, og hvis vi er naboer, så er det bedst, hvis vi kommunikerer.

(Katerina, ukrainsk kvinde)

Det er tydeligt, at oplevelsen af den tætte relation mellem Katerina og Aleksanders familie og Erik er gensidig.⁴ Erik inviterer også familien med til sine familiearrangementer. Under et besøg hjemme hos Erik bemærker Wilms et tændt stearinlys ved siden af et billede i vindueskarmen. Erik fortæller, at billedet er af hans hustru, der døde fem år tidligere. Lyset er tændt for at ønske Katerina held og lykke med sin sidste eksamen i et LærDansk modul. Selvom Erik er tæt med hele familien, er det dog især børnene, han er forbundet til.

Bonusbedsteforældre er helt centrale personer i mange migrantfamiliers hverdag, hvor de dels udfylder en rolle som den bedsteforælder, der er fraværende i familiernes hverdag i Danmark og dels hjælper migrantforældrene med at få et større kendskab til livet i landsbyen.

Diskussion af de fire forankringspraksisser

De fire præsenterede eksempler på migrantfamiliers forankringspraksisser har hver deres dynamik og temporalitet, der tager afsæt i børnenes hverdag og sociale aktiviteter. Børnene opbygger hurtigt relationer til dem, de møder gennem institutioner og sports- og fritidsaktiviteter, mens deres forældre introduceres til lærere, pædagoger og legekammerater og deres forældre. Vi vil i dette afsnit diskutere karakteren af de relationer og netværk, som forældrene får adgang til i lokalområdet. Her anvender vi Mark Granovetters (1973) distinktion mellem 'stærke' og 'svage' relationer. Hvor en stærk relation eksisterer over tid, er forpligtende og har emotionel dybde, er en svag relation omvendt kendetegnet ved at være mere flygtig og uforpligtende. Endvidere trækker vi på Robert Putnams (2000) skelnen mellem *bonding* og *bridging* social kapital, der giver forskellige muligheder for enten at etablere og stadfæste fællesskaber eller at forbinde grupper og ekspandere netværker.

På baggrund af det empiriske datamateriale ses et mønster; migrantforældrenes socialisering og interaktion med de lokale, danske indbyggere foregår primært i et offentligt regi, mens de i privat regi etablerer et socialt liv, en *within-group*, med andre fra samme oprindelsesland, der deler sprog, værdier og en fælles historisk referenceramme (Sime & Fox, 2015, s. 529). En væsentlig undtagelse er dog de relationer, som familierne skaber til de såkaldte bonusbedsteforældre, som netop bliver del af familiernes private sfære. Marynia

4 Denne type slægtsskabelse mellem mennesker, der ikke tidligere har været knyttet til hinanden, er velbeskrevet i nyere antropologisk slægtskabsliteratur (Howell, 2009; Mogensen & Olwig, 2013). I dansk sammenhæng er det fx diskuteret, hvordan uledsagede mindreårige flygtninge og deres danske værger skaber slægtsskabslignende relationer med hinanden (Nielsen & Rytter, under udgivelse).

forklarer blandt andet, at hun aldrig kan opbygge stærke relationer i Danmark, der er ligesom dem, hun har i Ukraine. Her er dog en tydelig generationsforskel, idet børnene ikke synes at skelne på samme måde i forhold til, hvem de leger, taler og socialiserer med. Børnene etablerer netværk og indgår i sociale sammenhænge, hvor forskellige nationale og etniske baggrunde ikke spiller en nævneværdig rolle.

Når kvinderne i migrantfamilierne kommer i den ugentlige sprogcafé, etablerer de både relationer til hinanden og til de lokale frivillige i cafeen. Med udgangspunkt i Granovetters (1973) skelnen mellem stærke og svage bånd, kan man sige, at kvinderne her primært udvikler svage relationer til de øvrige cafédeltagere. Eksempelvis forklarer Jovita, en af de faste brugere af sprogcaféen, at hun kun ser Milena, der er fra Litauen ligesom hun selv, som en *rigtig* veninde, mens de øvrige blot er nogle, som hun har det hyggeligt sammen med, når de er i caféen. Generelt vil migranter ofte opbygge stærke relationer til dem, de deler oprindelsesbaggrund med (Verdasco, 2019, s. 1445). Omvendt har svage bånd altid potentiale til at udvikle sig til stærke bånd, hvis der investeres tid, energi og følelser i dem.

Migrantforældrenes relationer til lokale indbyggere er ofte til deres arbejdsgivere eller naboer. Relationen til arbejdsgiveren er dog særlig, idet den opstår som følge af deres arbejdsforhold. Omvendt har samtlige migrantfamilier i studiet opbygget stærke relationer til en eller flere naboer. Relationen mellem Katerinas og Aleksanders familie og bonusbestefaderen Erik eksemplificerer dynamikken mellem de stærke og svage bånd, og hvordan svage bånd over tid kan udvikle sig og få mere tyngde. Erik er ikke længere bare en venlig mand i huset overfor, men har nu som 'fictive kin' et stærkt bånd til hele familien.

De fire forankringspraksisser illustrerer også, hvordan børn kan forbinde (*bridge*) netværk og generere social kapital gennem skole, daginstitutioner og fritidsaktiviteter (Sime & Fox, 2015, s. 530). Det er på mange måder børnene, der muliggør forældrenes adgang og forbindelser til andre lokale indbyggere, og det er gennem børnenes aktiviteter, at forældrene indgår i disse forankringspraksisser i lokalsamfundet. Et eksempel er, hvordan en række af områdets familier mødes til børnenes fodboldkamp. Mødet udspiller sig i et offentligt rum, hvor børn og forældre interagerer på kryds og tværs. Samtidig engagerer de sig også i bonding social kapital, da forældrene under kampen primært sætter sig sammen i grupper på baggrund af deres oprindelsesland. Et andet eksempel er Elenas og børnenes loppemarked for byens indbyggere. Initiativet viser en lyst til at engagere sig i lokalsamfundet, der samtidig giver Elena mulighed for at skabe nye relationer til de lokale, der deltager i loppemarkedet. Karakteren af de relationer, forældrene skaber, er forskellige, men rummer alle muligheder for at udbygge en inklusions- og tilknytningsproces.

Det forhold, at børn ofte muliggør deres forældres adgang til lokale netværker og fællesskaber, leder til en overvejelse om børnenes generelle position i familierne. Hvor en del studier ofte har positioneret børn som nogle, der er afhængige af forældrenes sociale kapital og ressourcer, viser Sime og Fox (2015), hvordan migrantbørn spiller en afgørende rolle som mediatorer: "The need to understand the 'rules of engagement', such as expectations of parents and service norms, meant that children often had to act as 'mediators' and convey to their parents what were the expectations and what parents should do to comply"

(s. 531). Tilsvarende har vi påpeget, hvordan migrantbørn ofte har bedre danskundskaber end deres forældre og hurtigt lærer, hvordan man forventes at gebærde sig i lokalsamfundet. De formidler viden til deres forældre om landsbyens normer og traditioner, og de er med til at skabe adgang for forældrene, der ellers ikke på samme vis ville være en del af lokalsamfundet.

Den centrale funktion som mediator kan imidlertid placere barnet i en form for magtposition. Det forhold, at børnene agerer mediatorer i situationer og sammenhænge, der normalvis er voksendomæner, kalder Majorie Orellana (2009, s. 124) for *role reversal* ('rolleombytning'). Dette er tilfældet, når der byttes om på de typiske roller, de indtager som henholdsvis voksne og børn i familien. Børnenes rolle indikerer ikke nødvendigvis, at de har en overdreven magt internt i familierne eller i den offentlige sfære. Mange af brobygningsaktiviteterne foregår internt i familierne og sker ubemærket gennem hverdagsaktiviteter. Som Orellana (2009) påpeger: "In less dramatic ways, children's work as translators – when we stop to notice it – challenges the meanings of childhood in the modern Western world and raises new questions about what the role of children in society should be" (s. 124–125). Orellana pointerer, at denne nye forståelse af barndom og børns kapaciteter ikke bør anses som farlige eller skadelige. I stedet bør vi se på mulighederne i, at børn og voksne bidrager forskelligt til familiernes hverdagsliv ud fra deres forskellige behov, interesser og muligheder (Orellana, 2009, s. 123). Dette er helt i tråd med studiet af migrantfamiliers liv i Vestjylland. Selvom børnene indtager en central, medierende rolle i deres respektive familier, så er det stadig forældrene, der er autoriteter i forhold til at bestemme og opdrage, samtidig med at de er kærlige omsorgsgivere for børnene i hjemmet.

Konklusion: Børns medierende rolle i migrantfamiliers forankringer

Vi har i denne artikel vist, hvordan børn i migrantfamilier i landsbysamfund i Vestjylland får en medierende rolle, som har betydning for forældrenes muligheder i forhold til at skabe netværk og interaktion med deres lokale omgivelser. Vi har med eksempler vist og diskuteret, hvordan familiemedlemmer har forskellige ressourcer, adgange og muligheder i forhold til at opbygge relationer. Børnene formår at tilegne sig og akkumulere social kapital i kraft af viden om sprog, omgangsformer og netværker. Forældrene har ofte ikke samme umiddelbare indgangsvinkel til lokalsamfundet, men som vist i analysen er det netop i kraft af børnenes hverdagsaktiviteter, at forældrene kan skabe forankringspraksisser, der bidrager til deres inklusion og deltagelse i lokalsamfundet.

Forankringspraksisser udspiller sig i forskellige offentlige og private rum i familiernes liv. Artiklen viser, hvordan børn og forældre evner at bridge og bonde social kapital og derigennem opbygge og udbygge stærke og svage bånd til personer i deres nærmiljø. Migrantforældrene får kontaktoflader med lokale, danske indbyggere i det offentlige rum, mens de organiserer sig i uformelle netværk med andre migrantfamilier og med de bonusbedsteforældre, de har knyttet stærke bånd til.

Når forældrene indgår i relationer med nogle fra samme hjemland, oplever de en umiddelbar fortrolighed og dermed også en oplevelse af at føle sig mere trygge. Børnene derimod indgår i netværker og fællesskaber på tværs af etniske og nationale skel. Det intergenerationelle perspektiv på forskellene mellem forældre og børn samt på børnenes nye roller i migrantkonteksten kalder på en øget fremtidig opmærksomhed og forskning i børns rolle og sociale kapital i migrantfamiliers lokale inklusionsprocesser.

Overordnet har denne artikel foreslået forankringspraksisser som et begreb, der er bedre egnet til at forstå migranternes adgang til og inklusion i lokale verdener end termer som 'tilknytning' (*attachment*) eller 'tilhørsforhold' (*belonging*). Forankringspraksis er et analytisk begreb, der ser tilknytning og tilhørsforhold som udtryk for dynamiske processer. Konkret har vi gennem fire eksempler diskuteret, hvordan forankringspraksisser beror på en dynamisk og temporal tilblivelse; et analytisk afsæt i forankringspraksisser er således ikke optaget af at stadfæste, hvad migranter *er*, men sigter i højere grad mod at udforske, analysere og forstå, hvad migranter *gør* – og det er netop i denne proces, at børn får en helt central rolle i familierne.

Baseret på indsigterne fra denne artikel kan det konkluderes, at kommuner, der ønsker at forankre internationale migrantfamilier i deres lokalsamfund, bør satse stort på at skabe gode betingelser for børnenes inklusion og deltagelse i institutions- og fritidsaktiviteter. Dette har en helt central – men ofte overset – betydning for migrantfamiliers liv og velvære i nye omgivelser.

Litteratur

- Analyse & Effekt/CB. (2020). *Statistiske Data til GoInGlobal*. Ringkøbing-Skjern Kommune. Upubliceret.
- Anderson, S. (2006). Storbymennesker. Tilflyttere og lokale i københavnske kampsportsklubber. I M. H. Pedersen & M. Rytter, M. (Red.), *Den stille integration: Nye fortællinger om at høre til i Danmark*. (s. 62–90). C.A. Reitzels Forlag.
- Anthias, F. (2007). Ethnic ties: Social capital and the question of mobilizability. *The Sociological Review*, 55(4), 788–805. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2007.00752.x>
- Bissenbakker, M. (2019). Attachment required: The affective governmentality of marriage migration in the Danish aliens act 2000–2018. *International Political Sociology*, 13(2), 181–197. <https://doi.org/10.1093/ips/olz001>
- Europa-Kommissionen. (u.å.). *Fri bevægelighed – EU-borgere*. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=457&langId=da>
- Ghandchi, N. (2022). “We explain”: Interaction and becoming a family in migration. *Linguistic Anthropology*, 32(3), 520–542. <https://doi.org/10.1111/jola.12372>
- Granovetter, M. S. (1973). The strength of weak ties. *American Journal of Sociology*, 78(6), 1360–1380. <https://doi.org/10.1086/225469>
- Grzymala-Kazłowska, A. & Phillimore, J. (2017). Introduction: Rethinking integration. New perspectives on adaptation and settlement in the era of super-diversity. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44(2), 179–196. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2017.1341706>
- Gulløv, E. & Gulløv, J. (2020). *Opvækst i provinsen: Om dem der rejser og dem der bliver* (Antropologiske studier nr. 6.). Aarhus Universitetsforlag.
- Gulløv, E. & Højlund, S. (2003). *Feltarbejde blandt børn: Metodologi og etik i etnografisk børneforskning*. Gyldendal.

- Hangaard, J. (2021). *Rekordmange udlændinge i job i Danmark gavner brancher med udtalte rekrutteringsudfordringer*. Dansk Industri. <https://www.danskindustri.dk/arkiv/analyser/2022/1/rekordmange-udlandinge-i-job-i-danmark/>
- Harbo, L. G. & Andersen, A. K. (2020). *Østeuropæere modvirker befolkningstilbagegang i landkommunerne*. DSTAnalyse. <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetAnalyse.aspx?cid=41577>
- Howell, S. (2009). *The kinning of foreigners. Transnational adoption in a global perspective*. Berghahn Books.
- Jenkins, R. (2011). *Being Danish: Paradoxes of identity in everyday life*. Museum Tusulanum Press.
- Jensen, N. D. (2022). *Børnefamilier og udlændinge knækker træls kurve: For første gang siden 2016 stiger befolkningstallet i Ringkøbing-Skjern*. DBRS. <https://dbrs.dk/artikel/børnefamilier-og-udlændinge-knækker-træls-kurve-for-første-gang-siden-2016-stiger-befolkningstallet-i-ringkøbing-skjern>
- Larsen, B. R. (2005). Afviste flygtningebørn i kirkeasyl: om 'normalitet', 'unormalitet' og rollen som mediatorer mellem forældre og samfund. I L. Gilliam, L. K. Valentin & K. F. Olwig (Red.), *Lokale liv, fjerne forbindelser* (s. 233–248). Hans Reitzels Forlag
- Larsen, B. R. (2011). Becoming part of welfare Scandinavia: Integration through the spatial dispersal of newly arrived refugees in Denmark. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 37(2), 333–350. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2011.521337>
- Larsen, B. R. (2018). Parents in the migratory space between past, present and future: The everyday impact of intergenerational dynamics on refugee families' resettlement in Denmark. *Nordic Journal of Migration Research*, 8(2), 116–124. <http://doi.org/10.1515/njmr-2018-0014>
- Levitt, P., Barnett, M. & Khalil, N. (2011). Learning to pray: Religious socialization across generations and borders. I M. Rytter & K. F. Olwig (Red.), *Mobile bodies, mobile souls. Family, religion and migration in a global world* (s. 139–160). Aarhus University Press.
- Lovelady, A. S. (2020). *Wandering becomings. Free movement, farm labouring and desires of becoming amongst Romanian migrants in the Danish countryside* [Upubliceret ph.d.-afhandling]. University of St. Andrews.
- Lovelady, A. S., Rytter, M., Selmer, B., Bertram-Larsen, P., Wilms, S. K. & Sørensen, J. K. (2020). *GoInGlobal – Afrapportering og praksisanbefalinger vedrørende inklusion og forankring af internationale medarbejdere og tilflyttere i Ringkøbing-Skjern Kommune*. Aarhus Universitet. https://cas.au.dk/fileadmin/ingen_mappe_valgt/GoInRKSK_rapport.pdf
- Mogensen, H. O. & Olwig, K. F. (2013). Introduktion: Familie og slægtskab: Antropologiske perspektiver på nære relationer. I H. O. Mogensen & K. F. Olwig (Red.), *Familie og slægtskab: Antropologiske perspektiver* (s. 9–32). Samfundslitteratur.
- Nielsen, L. M. & Rytter, M. (under udgivelse). En mor i Afghanistan og en mor i Danmark: Slægtskabelse og nye begyndelser mellem uledsagede unge flygtninge og frivillige værger. *Tidsskriftet Antropologi*, vol. 86.
- Olwig, K. F. (2007). *Caribbean journeys: An ethnography of migration and home in three family networks*. Duke University Press.
- Olwig, K. F. & Gulløv, E. (2003). *Children's places: Cross-cultural perspectives*. Routledge.
- Orellana, M. F. (2009). *Translating childhoods: Immigrant youth, language, and culture*. Rutgers University Press.
- Pedersen, L. M. & Thomsen, T. L. (2011). Arbejdsmigration fra de nye EU-lande. En kilde til vækst eller en trussel mod de (u)faglærte danske arbejdstagere? *Tidsskrift for Arbejdsliv*, 13(3), 45–63. <https://doi.org/10.7146/tfa.v13i3.110992>
- Pedersen, M. H. (2005). Flyverdragt og fastelavn: Indvandrerfamiliers skikke og traditioner i børnenes hverdagsliv. I L. Gilliam, K. F. Olwig & K. Valentin (Red.), *Lokale liv, fjerne forbindelser: Studier af børn, unge og migration* (s. 79–94). Hans Reitzels Forlag.
- Pedersen, M. H. (2014). *Iraqi women in Denmark: Ritual performance and belonging in everyday life*. Manchester University Press.

- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.
- Rytter, M. (2010). "The family of Denmark" and "the aliens": Kinship images in Danish integration politics. *Ethnos: Journal of Anthropology*, 75(3), 301–322. <https://doi.org/10.1080/00141844.2010.513773>
- Rytter, M. (2013). *Family upheaval: Generation, mobility and relatedness among Pakistani migrants in Denmark*. Berghahn Books.
- Rytter, M. & Olwig, K. F. (2018). At snakke om det: måder at interviewe på. I H. Bundgaard, H. O. Mogensen & C. Rubow (Red.), *Antropologiske projekter: En grundbog* (s. 181–194). Samfundslitteratur.
- Sime, D. & Fox, R. (2015). Migrant children, social capital and access to services post-migration: Transitions, negotiations and complex agencies. *Children & Society*, 29(6), 524–534. <https://doi.org/10.1111/chso.12092>
- Skvirskaja, V. (2015). Converting experiences in communities of practice: Educational migration in Denmark and achievements of Ukrainian agricultural apprentices. *Identities*, 22(3), 347–361. <https://doi.org/10.1080/1070289X.2014.939187>
- Verdasco, A. (2019). Communities of belonging in the temporariness of the Danish asylum system: Shalini's anchoring points. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(9), 1439–1457. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1443393>
- Viden & Strategi. (2021). *Status på befolkningsudviklingen i RKSK*. Ringkøbing-Skjern Kommune. <https://www.rksk.dk/Edoc/Dagsordenspublicering/Økonomiudvalget/2021-02-23%2008.00/Dagsorden/Referat/Hjemmeside/2021-02-24%2007.14.10/Attachments/3023562-4508018-1.pdf>
- Weller, S. (2010). Young people's social capital: Complex identities, dynamic networks. *Ethnic and Racial Studies*, 33(5), 872–888. <https://doi.org/10.1080/01419870903254653>
- Wessendorf, S. & Phillimore, J. (2019). New migrants' social integration, embedding and emplacement in superdiverse contexts. *Sociology*, 53(1), 123–138. <https://doi.org/10.1177/0038038518771843>
- Whyte, Z., Larsen, B. R. & Olwig, K. F. (2018). New neighbours in a time of change: Local pragmatics and the perception of asylum centres in rural Denmark. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(11), 1953–1969. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1482741>
- Wilms, S. K. (2021). *Hvem åbner døren, når det banker på? En antropologisk undersøgelse af internationale migrantfamiliers hverdag og inklusion i mødet med landsbysamfundene i Ringkøbing-Skjern Kommune* [Upubliceret kandidatspeciale]. Aarhus Universitet.

Forfatteromtaler

Sofie Kønig Wilms, videnskabelig assistent, afdeling for antropologi, Aarhus Universitet. Wilms er tilknyttet forskningsprojektet *Migranternes sikkerhed i landbruget*, der undersøger, hvordan ny viden om sikkerhedspraksisser på danske landbrug med internationale medarbejdere kan bruges til at styrke samarbejdet om arbejdsmiljø og sikkerhed i hverdagen.

Mikkel Rytter, professor, afdeling for antropologi, Aarhus Universitet. Han er del af ledelsen af MIAU – *Centre for Migration and Integration research*, AU og sidder i styregruppen bag MANTRA – *Moesgårds ANTRopologiske Analyseenhed*. Rytter er leder af en række større forskningsprojekter med fokus på indvandrere og flygtninge i Danmark.